

GROND: rouw en met een knipoog

Een musical over de dood, over verdriet, verwarring en rouwen. Het klinkt wellicht zwaar, maar in *GROND, een rouwe musical* van NANOEK wordt het finale afscheid verrassend licht, muzikaal én absurdistisch. Maker Anouk Beugels en hoofdrolspelers Sara Afiba en Jonathan Demoor over een intiem en herkenbaar verhaal vol emoties, konijnen (!) en fluwelen kistbekleding.

Voor de musical MELK werd NANOEK, wier missie het is om 'het Nederlandse musicalgenre te innoveren', in 2024 onderscheiden met liefst vijf Musical Awards. Dit jaar werd Timo Tembuyser bekroond met een award voor de beste mannelijke hoofdrol in de kleine musical *The Last Five Years*, ook zo'n speciale productie uit de boezem van NANOEK. Inderdaad brengt het gezelschap onder de artistieke leiding van theatermaakster Anouk Beugels veel meer dan een rimpeling teweeg in de volle vaderlandse musicalvijver.

GROND, een rouwe musical is de nieuwe productie van NANOEK die, anders dan de gangbare musicalthema's, de dood tot onderwerp heeft. „Een crematie kent ook een dramaturgie,” zegt theatermaker Anouk Beugels, bedenker van *GROND* en co-regisseur van de musical. „Mijn vader werd op een zaterdag gecremeerd - op zondag was de première van onze productie MELK. En zo bestelde ik in één weekend bloemen voor de uitvaart én de voorstelling. Dat voelde heel verwarrend, maar tegelijk ook hetzelfde.”

Zo begint het verhaal van *GROND*, een nieuwe musical die rouw, afscheid en alles wat daarbij komt kijken op een unieke en authentieke manier benadert, het handelsmerk van NANOEK. Anouk: „Ik wilde aanvankelijk iets maken over vrouwelijke moordenaars. Maar dat voelde uiteindelijk niet als een onderwerp dat me bezighield. Het overlijden van mijn vader, dat wás het. Hoe eenzaam en gek zo'n verlies het voelt, terwijl miljarden mensen dit al hebben meegemaakt. En elke dag weer meemaken.”

Rouwen zonder draaiboek

De musical is gebaseerd op persoonlijke ervaringen van de makers. Het verhaal volgt hoofdpersonage Ally, gespeeld door Sara Afiba, die onverwacht haar moeder verliest door een auto-ongeluk. En zich nu, vol van verdriet en verwarring, een moeizame weg moet banen door een schier ondoordringbare jungle van administratieve verplichtingen, sociale verwachtingen en rauwe emoties. Muziek speelt een belangrijke rol in het leven van Ally en vormt—naast de moeder-dochterrelatie—een rode draad in haar rouwproces.

Een postbode met een verhaal

Behalve de rol van Ally biedt *GROND* ook tal van andere perspectieven. Jonathan Demoor, kruipt in de huid van onder anderen Ruben, de postbode. „Hij is”, vertelt Jonathan, „zo iemand bij wie je dingen makkelijker durft te zeggen dan bij je eigen familie. Een bijna objectieve derde, iemand buiten je eigen kring. En ja, ook Ruben heeft verlies ervaren.”

Postbode Ruben wordt een soort gids in Ally's rouwproces. „Niet omdat hij het allemaal zo goed weet - de dood wordt door iedereen individueel ervaren en laat zich niet een blauwdruk vangen - maar juist omdat hij het herkent. Dat maakt het veilig. Hij blijft aanbellen. Letterlijk en figuurlijk. En hij opent zich ook naar Ally toe.”

Konijnen en kisten

GROND is allesbehalve een realistische vertelling. De makers kozen bewust voor absurdistische elementen, waarbij onder meer de vertelling *De Avonturen van Alice (Ally) in Wonderland* van de Engelse schrijver Lewis Carroll ter inspiratie diende. Zo belandt Ally via 'rabbit holes' in surrealistische werelden, bevolkt door droomfiguren als een theatrale begrafenisondernemer en een groep absurde, welhaast carnavaleske konijnen. „Zonder die luchtigheid was het beslist te zwaar geworden,” meent Anouk. „Je moet kunnen lachen om het leven - én de dood.”

De konijnen begeleiden Ally door de zes dagen tussen het overlijden en de crematie van haar moeder. „Het zijn klankborden, raadgevers, maar dan in een fluwelen pak,” aldus Jonathan.

Herkenbaar en ontregelend

De kracht van *Grond* zit volgens maker en spelers in de mix van herkenbare situaties en vervreemdende en ontregelende stijlen en vormen. „Maar we praten er zelden echt over. Hoe vaak vraag je nou aan iemand: hoe gaat het met je rouwproces?” Anouk vult aan: „Ik vond het heel raar dat het zó eenzaam voelde. Dat je bloemen bestelt en alle papierwerk regelt, terwijl je net een ouder hebt verloren. Alsof je in twee werelden leeft.”

Een indringende scène in *GROND* is gebaseerd op een persoonlijke ervaring van Anouk. Haar vader overleed thuis: vanwege forensisch onderzoek mocht ze hem niet meer zien. „Ik kreeg uiteindelijk een foto van zijn handen. Dat was mijn afscheid. In de voorstelling krijgt Ally ook een foto van de handen van haar moeder. Het lijkt een klein gebaar, maar het geeft haar iets om zich aan vast te houden. Iets dat écht is.”

Muziek als medicijn

De muziek in *Grond* speelt een grote rol. Niet slechts omdat Ally zangeres is, maar omdat muziek het onzegbare verwoordt. „Het voelt zo menselijk.”

De nummers zijn geschreven in samenspel met de cast en zijn op maat gecomponeerd voor ieders persoonlijke stijl. „Geen standaard musicalsound, en liedjes die écht iets vertellen,” aldus Anouk.

Hoewel Ally het middelpunt van de voorstelling vormt is, komen er veel stemmen aan bod: de postbode, de begrafenisondernemer, een leerling van moeder Dina, een vriendin van Ally... Jonathan: „Het is geen therapeutische solo, maar een collage van ervaringen. Die blijven overzichtelijk, omdat je immers met haar meereist.”

Het is als in het echte leven. Iedereen heeft zijn eigen rol in andermans rouwproces. Soms help je, soms sta je machteloos. Anouk: „Als iemand in je vriendenkring overlijdt kom je een pan soep brengen en informeer je hoe het gaat. Maar daarna neemt het dagelijkse bestaan weer zijn gewone gang.”

Een troostrijk experiment

GROND is geen klassiek doorgecomponeerde musical, maar een mengvorm van theater, muziek, absurdisme en vooral heel veel menselijkheid. „Ik houd van musicals waarin je voelt dat het thema er toe doet”, zegt Jonathan. “En *GROND* gaat écht ergens over.”

De makers van *Grond* zijn geen onbekenden voor het musicalpubliek. Hun eerdere voorstelling *MELK* over de ontelbare facetten van het moederschap, was een onverwacht groot succes. Anouk: „Wat ons bindt, is dat we dingen maken die we zelf hebben meegemaakt. We willen geen grote statements, maar persoonlijke verhalen die raken.”

Een nieuwe generatie makers

Bijzonder aan *GROND* is ook de samenstelling van het team. Verschillende achtergronden, leeftijden en disciplines komen samen.

De regie van *Grond* is in handen van Anouk Beugels en Suzanne Heijdra die aldus hopen een nieuwe generatie vrouwelijke regisseurs te stimuleren.

Anouk: „Het is kwetsbare voorstelling, maar ook een hoopvolle. Bovenal wil ik benadrukken dat het een avondje uit is. Ook wij maken entertainment. Ik hoop dat mensen de zaal uitgaan met een gevoel van herkenning. En misschien ook een beetje troost. Dat je als bezoeker denkt: ‘Hé, ik ben niet de enige die niet wist waar ik moest beginnen...”

Of zoals Jonathan het zegt: „De dood is dan wel het einde in iemands leven, maar het kan het begin zijn van iets nieuws in jouw bestaan.”

GROND beleeft haar première op 17 oktober 2025 in theater de Meervaart in Amsterdam.